

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPSKI SUD ZA LJUDSKA PRAVA

DRUGI ODJEL

PREDMET HYETT PERGER CVITANOVIĆ protiv HRVATSKE

(Zahtjev br. 57743/19)

PRESUDA

STRASBOURG

9. srpnja 2024.

Ova je presuda konačna, no može biti podvrgnuta uredničkim izmjenama.

U predmetu Hyett Perger Cvitanović protiv Hrvatske,

Europski sud za ljudska prava (Drugi odjel), zasjedajući u odboru u sastavu:

Lorraine Schembri Orland, *predsjednica*,

Frédéric Krenc,

Davor Derenčinović, *suci*,

i Dorothee von Arnim, *zamjenica tajnika odjela*,

uzimajući u obzir:

zahtjev (br. 57743/19) protiv Republike Hrvatske koji je australaska državljanka gđa Gordana Danielle Hyett Perger Cvitanović („podnositeljica zahtjeva”), koja je rođena 1961. godine i živi u Noosa Headsu (Australija) i koju je zastupao g. D. Markušić, odvjetnik u Zagrebu, podnijela Sudu na temelju članka 34. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda („Konvencija”) dana 30. listopada 2019.,

odluku da se Vladu Republike Hrvatske („Vlada”), koju je zastupala njezina zastupnica, gđa Š. Stažnik, obavijesti o zahtjevu,

očitovanja stranaka,

nakon vijećanja zatvorenog za javnost 18. lipnja 2024.,

donosi sljedeću presudu koja je usvojena na navedeni datum:

PREDMET SPORA

1. Zahtjev se odnosi na nemogućnost podnositeljice zahtjeva da učinkovito sudjeluje u parničnom postupku zbog navodno neuredne dostave tužbe i neodgovarajućeg zastupanja od strane privremenog zastupnika.

2. Konkretno, dana 15. svibnja 2012. izvjesni g. N.P., odvjetnik, podnio je tužbu Općinskom sudu u Korčuli protiv podnositeljice zahtjeva tražeći isplatu iznosa od 8.600,00 hrvatskih kuna (HRK – 1.141,00 euro (EUR)). Objasnio je da ga je podnositeljica angažirala da njezinoj majci pruži određene pravne usluge povezane s nasljedstvom, koje je podnositeljica odbila platiti. Priložio je račune koje je poslao preporučenom poštom i s povratnicom na adresu podnositeljice u Australiji. Tu je istu adresu naveo u tužbi kao adresu na koju podnositeljici treba dostaviti sudski poziv.

3. Općinski sud pokušao je tužbu dostaviti podnositeljici diplomatskim putem na dotičnu adresu, no dostava nije bila uspješna. Hrvatsko konzularno tijelo u Australiji obavijestilo je sud da se podnositeljica više ne nalazi na toj adresi i dostavilo je povratnicu na kojoj je to naznačeno.

4. Općinski sud stoga je zaključio da je podnositeljčina adresa nepoznata te je 13. siječnja 2014. postavio odvjetnika V.D.-a da ju zastupa u parničnom postupku kao privremeni zastupnik. Rješenje o postavljanju privremenog zastupnika objavljeno je u Narodnim novinama.

5. Općinski sud održao je sveukupno tri ročišta. Privremeni zastupnik nije pristupio nijednom od tih ročišta, iako je bio uredno pozvan, te nije podnio nijedan podnesak u ime podnositeljice tijekom prvostupanjskog postupka.

6. Na prvom ročištu, održanom 23. svibnja 2014., punomoćnik N.P.-a dostavio je presliku poruke e-pošte koju je taj punomoćnik poslao podnositeljici 16. travnja 2012. u kojoj ju je upozorio da će se protiv nje poduzeti pravne radnje ako ne plati dug.

7. Na drugom ročištu, održanom 17. rujna 2014., N.P. je dao iskaz u kojem je naveo, *inter alia*, da je komunicirao s podnositeljicom telefonom i e-poštom i da ga je prijavila Hrvatskoj odvjetničkoj komori zbog nesavjesnog rada. Tom je sudu dostavio presliku poruke e-pošte koju je podnositeljica u tom pogledu poslala odvjetničkoj komori.

8. Podnositeljčina adresa e-pošte bila je jasno vidljiva u toj prepiski e-poštom.

9. Presudom od 22. listopada 2014. Općinski sud djelomično je usvojio tužbeni zahtjev N.P.-a. Podnositeljici je naložio da mu plati 7.380,00 kuna (979,00 eura), sa zakonskim zateznim kamatama tekućima od dana donošenja presude, i da mu nadoknadi troškove postupka u iznosu od 3.366,27 kuna (447,00 eura).

10. Dana 23. ožujka 2015. privremeni zastupnik obavijestio je Općinski sud da je pokušaj dostave presude na podnositeljčinu adresu u Australiji (vidi stavak 2. ove presude) bio neuspješan. Na priloženoj povratnici bilo je naznačeno da je odbila primitak pismena. Ta je presuda postala pravomoćna 19. veljače 2015.

11. Dana 12. veljače 2016. N.P. je podnio prijedlog za ovrhu dotične presude oduzimanjem i prodajom nekretnina podnositeljice u Hrvatskoj. Dana 13. travnja 2017. Općinski sud donio je rješenje o ovrsi. U lipnju 2017. prvi pokušaj dostave rješenja na adresu podnositeljice u Australiji diplomatskim putem nije bio uspješan jer je bila „nepoznata na adresi”. Drugi pokušaj od 27. ožujka 2018. bio je uspješan.

12. Dana 30. travnja 2018. podnositeljica je podnijela prijedlog za ponavljanje postupka jer joj je bilo onemogućeno sudjelovati u prvotnom parničnom postupku (vidi stavke 2. – 9.) zbog neuredne dostave tužbe i neodgovarajućeg zastupanja od strane privremenog zastupnika. Konkretno, navela je da činjenica da je u konačnici primila rješenje o ovrsi na svojoj adresi u Australiji i da su svi prethodni pokušaji da joj se poziv dostavi na toj adresi bili neuspješni iz različitih razloga ukazuje na to da je dostava bila neuredna. Štoviše, privremeni zastupnik uopće nije pokušao stupiti u kontakt s njom, nije pristupio nijednom od sudskih ročišta, nije podnio nijedan podnesak, niti je podnio žalbu protiv presude u prvotnom postupku (vidi stavke 4. – 9. ove presude).

13. Rješenjem od 30. studenoga 2018. Općinski sud u Korčuli odbio je podnositeljčin prijedlog utvrdivši da je postavljanje privremenog zastupnika bilo u skladu s domaćim pravom i da je stoga bila pravilno zastupana u prvotnom postupku. Dana 17. siječnja 2019. Županijski sud u Vukovaru odbio je žalbu podnositeljice protiv tog rješenja.

14. Podnositeljica zahtjeva zatim je 12. i 14. ožujka 2019. podnijela ustavnu tužbu i izvanrednu reviziju.

15. Dana 16. travnja 2019. Ustavni sud proglasio je nedopuštenom podnositeljčinu ustavnu tužbu, a 30. travnja 2019. obavijestio je njezina punomoćnika o tom rješenju. Utvrdio je da, prema njegovoj dugogodišnjoj sudskoj praksi, odluke koje se odnose na prijedloge za ponavljanje ili obnovu postupka, u načelu, ne podliježu ocjeni ustavnosti.

16. Dana 9. svibnja 2023. Vrhovni sud proglasio je izvanrednu reviziju podnositeljice zahtjeva nedopuštenom.

17. Podnositeljica zahtjeva pred Sudom je prigovorila na temelju članka 6. stavka 1. i članka 13. Konvencije da joj tužba i drugi podnesci nisu bili uredno dostavljeni, što joj je onemogućilo učinkovito sudjelovanje u postupku. Također je navela: (i) da uvjeti za postavljanje privremenog zastupnika nisu bili ispunjeni; i (ii) da ga domaći sudovi nisu zamijenili iako ju nije pravilno zastupao.

OCJENA SUDA

NAVODNA POVREDA ČLANKA 6. STAVKA 1. KONVENCIJE

18. Sud ponavlja da su zaštitne mjere iz članka 6. stavka 1. strože od zaštitnih mjera iz članka 13. (vidi *Kudła protiv Poljske* [VV], br. 30210/96, stavak 146., ECHR 2000-XI) i utvrđuje da se treba smatrati da prigovor podnositeljice zahtjeva na temelju članka 6. stavka 1. obuhvaća njezin prigovor na temelju članka 13.

A. Dopuštenost

1. Zloupotreba prava na podnošenje zahtjeva

19. Vlada je priznala da je u danim okolnostima prijedlog za ponavljanje postupka pravno sredstvo koje se mora iscrpiti u smislu članka 35. stavka 1. Konvencije. Međutim, u postupku povodom njezina prijedloga za ponavljanje postupka podnositeljica je podnijela izvanrednu reviziju (vidi stavak 14. ove presude), koju nije spomenula u svom zahtjevu Sudu. Njezin propust da dostavi te informacije predstavljao je, prema mišljenju Vlade, zloupotrebu prava na podnošenje zahtjeva.

20. Sud ponavlja da izvanredna revizija nije djelotvorno pravno sredstvo u odnosu na one prigovore na temelju Konvencije koji se ne odnose na različitu domaću sudsku praksu (vidi *Mirenić-Huzjak i Jerković protiv Hrvatske* (odl.), br. 72996/16, stavak 54., 24. rujna 2019.) i da podnositeljica u ovom predmetu nije prigovorila različitoj sudskoj praksi. Iako bi navod u njezinu zahtjevu da je upotrijebila dotično pravno sredstvo bio koristan radi potpunosti, Sud smatra da ta informacija nije čimbenik bitan za ispitivanje predmeta i koji se odnosi na samu njegovu srž. Stoga se podnositeljčin

propust da Sudu dostavi tu informaciju ne može smatrati zlouporabom prava na podnošenje zahtjeva (za mjerodavna načela vidi *Saakashvili protiv Gruzije* (odl.), br. 6232/20 i 22394/20, stavak 64., 1. ožujka 2022.).

2. Neiscrpljivanje domaćih pravnih sredstava

21. U očitovanju od 30. srpnja 2021. Vlada je tvrdila da je zahtjev preuranjen jer u to vrijeme Vrhovni sud još nije bio odlučio o podnositeljčinoj izvanrednoj reviziji (vidi stavke 14. i 16. ove presude). Tvrdila je i da podnositeljica zahtjeva nije iscrpila domaća pravna sredstva jer nije podnijela tužbu protiv privremenog zastupnika za naknadu štete zbog navodnih nedostataka u njegovu zastupanju (vidi stavke 12. i 17. ove presude).

22. Sud ponavlja da izvanredna revizija nije bila djelotvorno pravno sredstvo u ovom predmetu i da je, u svakom slučaju, Vrhovni sud u međuvremenu odlučio o tom pravnom sredstvu (vidi stavke 16. i 20. ove presude).

23. Nadalje primjećuje da je u svojem prijedlogu za ponavljanje postupka, pravnom sredstvu koje se, prema navodima Vlade, moralo iscrpiti, podnositeljica zahtjeva prigovorila, *inter alia*, određenim nedostacima u dostavi sudskog poziva (vidi stavke 12. i 19. ove presude). Budući da u ovom predmetu navodna povreda načela kontradiktornosti proizlazi prije svega iz tih nedostataka (vidi stavak 17. ove presude), Sud smatra da podnositeljica zahtjeva nije bila dužna podnijeti tužbu protiv privremenog zastupnika za naknadu štete i na taj način iskoristiti još jedan put moguće pravne zaštite u odnosu na povredu istog načela zbog neodgovarajućeg zastupanja. Sud ponavlja da, ako je domaćim zakonodavstvom predviđeno nekoliko usporednih pravnih sredstava, podnositelj zahtjeva koji nastoji ishoditi zadovoljštinu zbog navodne povrede Konvencije putem jednog od tih sredstava nije nužno dužan upotrijebiti druga sredstva koja u biti imaju isti cilj (vidi, primjerice, *Zustović protiv Hrvatske*, br. 27903/15, stavak 77., 22. travnja 2021.).

3. Zaključak

24. S obzirom na gore navedeno, prigovori Vlade o dopuštenosti moraju se odbaciti.

25. Sud dalje primjećuje da ovaj zahtjev nije očigledno neosnovan u smislu članka 35. stavka 3. točke (a) Konvencije niti je nedopušten po bilo kojoj drugoj osnovi. Stoga se mora proglasiti dopuštenim.

B. Osnovanost

26. Opći pojam poštenog suđenja, koji obuhvaća temeljno načelo da bi postupak trebao biti kontradiktoran, zahtijeva da osoba protiv koje je

pokrenut postupak bude obaviještena o toj činjenici. Ako sudska pismena nisu uredno dostavljena strankama u sporu, moglo bi im biti onemogućeno da se same brane u postupku (vidi *Gankin i drugi protiv Rusije* (br. 2430/06, 1454/08, 11670/10 i 12938/12, stavak 28., 31. svibnja 2016.). Domaći sudovi stoga su dužni uložiti razumne napore da pozovu stranke da pristupe sudskom postupku (*ibid.*, stavak 27.).

27. U predmetima koji se odnose na parnični postupak u odsutnosti Sud mora provjeriti: (i) jesu li vlasti postupale revno kako bi podnositelje zahtjeva obavijestile o postupku i može li se smatrati da su se podnositelji odrekli svog prava da se pojave pred sudom i da se brane; i (ii) jesu li u domaćem pravu podnositeljima zahtjeva osigurana odgovarajuća sredstva za ostvarivanje novog kontradiktornog postupka nakon što su saznali za presude donesene protiv njih (vidi *Bartaia protiv Gruzije*, br. 10978/06, stavak 29., 26. srpnja 2018. i ondje navedene predmete).

28. Sud nadalje primjećuje da prema hrvatskom pravu (članak 148. Zakona o parničnom postupku), ako stranka ne može sama saznati adresu osobe kojoj sudski poziv treba dostaviti, sud mora nastojati od nadležnih tijela ili na drugi način dobiti potrebne podatke.

29. U ovom predmetu pokušaj prvostupanjskog suda da dostavi tužbu na adresu podnositeljice u Australiji nije bio uspješan i poziv je vraćen s naznakom da se ona više ne nalazi na toj adresi (vidi stavak 3. ove presude). Međutim, na ročištima održanima 23. svibnja i 17. rujna 2014. tužitelj je sudu dostavio dva podneska u kojima je jasno naznačena podnositeljčina adresa e-pošte, koju je ona upotrebljavala za komunikaciju s Hrvatskom odvjetničkom komorom (vidi stavke 6. – 8. ove presude).

30. Sud smatra da bi u tim okolnostima i s obzirom na važnost načela kontradiktornosti postupka, obveza revnosti zahtijevala da prvostupanjski sud upotrijebi tu adresu e-pošte kako bi pokušao obavijestiti podnositeljicu o postupku protiv nje (iako to prema hrvatskom pravu u relevantno vrijeme nije bio službeni način dostave sudskih poziva), saznati njezinu poštansku adresu putem e-pošte za potrebe dostave tužbe ili da, u najmanju ruku, predloži privremenom zastupniku da to učini.

31. S obzirom na to, Sud utvrđuje da prvostupanjski sud nije uložio razumne napore da obavijesti podnositeljicu o dotičnom postupku te stoga nije postupao revno u tom pogledu (vidi stavke 26. – 27. ove presude).

32. Jasno je da se podnositeljica zahtjeva nije odrekla prava na sudjelovanje u postupku i da njezin pokušaj da ostvari provođenje nove rasprave podnošenjem prijedloga za ponavljanje postupka nije bio uspješan (vidi stavke 12. – 15. i 27. ove presude).

33. Prethodno navedena razmatranja dostatna su Sudu da zaključi da je došlo do povrede članka 6. stavka 1. Konvencije u ovom predmetu.

34. Sud stoga ne smatra potrebnim ispitati je li i navodno neodgovarajuće zastupanje od strane privremenog zastupnika predstavljalo povredu tog članka.

PRIMJENA ČLANKA 41. KONVENCIJE

35. Podnositeljica zahtjeva potraživala je 10.000,00 eura (EUR) na ime naknade nematerijalne štete i 7.095,25 eura na ime troškova i izdataka nastalih pred domaćim sudovima i pred Sudom.

36. Vlada je osporila ta potraživanja.

37. Sud primjećuje da prema domaćem pravu podnositeljica može podnijeti prijedlog za ponavljanje parničnog postupka u odnosu na koji je Sud utvrdio povredu Konvencije i smatra da je u danim okolnostima to najprikladniji način da se isprave posljedice te povrede. Stoga smatra da utvrđivanje povrede samo po sebi predstavlja pravednu naknadu za bilo kakvu nematerijalnu štetu koju je možda pretrpjela.

38. Uzimajući u obzir dokumente koje posjeduje, Sud smatra razumnim dosuditi iznos od 661,00 euro na ime troškova i izdataka nastalih u postupku pred Sudom, uvećan za sve poreze koji bi se mogli zaračunati podnositeljici zahtjeva. Njezin zahtjev za troškove i izdatke nastale pred domaćim sudovima mora se odbaciti, s obzirom da će podnositeljica moći ostvariti naknadu za te troškove ako se postupak kojemu prigovara ponovi (vidi, primjerice, *Stojanović protiv Hrvatske*, br. 23160/09, stavak 84., 19. rujna 2013.).

IZ TIH RAZLOGA SUD JEDNOGLASNO

1. *utvrđuje* da je zahtjev dopušten
2. *presuđuje* da je došlo do povrede članka 6. stavka 1. Konvencije
3. *presuđuje* da utvrđivanje povrede samo po sebi predstavlja dostatnu pravednu naknadu za nematerijalnu štetu koju je pretrpjela podnositeljica zahtjeva
4. *presuđuje*
 - (a) da tužena država treba isplatiti podnositeljici zahtjeva na ime naknade troškova i izdataka, u roku od tri mjeseca, iznos od 661,00 EUR (šeststo šezdeset i jedan euro), uvećan za sve poreze koji bi se mogli zaračunati podnositeljici
 - (b) da se od proteka prethodno navedena tri mjeseca do namirenja plaća obična kamata na navedene iznose koja je jednaka najnižoj kreditnoj stopi Europske središnje banke tijekom razdoblja neplaćanja, uvećanoj za tri postotna boda
5. *odbija* preostali dio zahtjeva podnositeljice za pravednu naknadu.

PRESUDA HYETT PERGER CVITANOVIĆ protiv HRVATSKE

Sastavljeno na engleskome jeziku i otpravljeno u pisanom obliku dana 9. srpnja 2024. u skladu s pravilom 77. stavcima 2. i 3. Poslovnika Suda.

Dorothee von Arnim
zamjenica tajnika

Lorraine Schembri Orland
predsjednica

Prevela prevoditeljska agencija Alkemist

